

شورای سیاستگذاری حوزه علمیه خواهران

مرکز مدیریت حوزه علمیه خواهران

معاونت پژوهش

استان گلستان شهر گرگان موسسه آموزش عالی حوزوی الزهرا (سلام الله عليها) گرگان

عنوان:

تأثیر تغافل در تحکیم روابط اجتماعی از منظر

آیات و روایات

استاد راهنما

حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای گلچین راد

نکارنده

فرشته جوادی منشی

سال تدوین

۱۴۰۲

الله أكبر

مرکز مدیریت حوزه های علمیّه خوارهران

سپاس خدای را - عزوجل - که آفریدگار زمین و آسمان و روزی دهنده بندگان و شناسنده آشکار و نهان و آمرزنده گناهان است، و درود بر بهترین خلائق محمد بن عبدالله (صلی الله علیه و آله و سلم) که مهتر پیغامبران و گزیده خدای جهان و آورنده فرقان است.

تقدیم به

روح پاک پدرم که عالمانه به من آموخت تا چگونه در عرصه زندگی، ایستادگی را تجربه نمایم
و به مادرم، دریای بی کران فداکاری و عشق که وجودم برایش همه رنج بود و وجودش برایم
همه مهر
و به: همسرم، اسطوره زندگیم، پناه خستگی و امید بودم.
و به فرزند عزیزم.

پدران و مادران و مربیان کودکان و نونهالان، باید در تربیت آن‌ها از شیوه تغافل مدارا و بردباری بهره بگیرند و تربیت کودک شایسته است، همراه مهر و محبت و گذشت باشد و حتماً با عیب پوشی و نرمش با آنان برخورد شود. رفتار ناخوشایند کودکان نباید موجب ناراحتی و خشم سریع اولیاء و مربیان گردد.

کسی که می‌خواهد خانواده اش را مدیریت کند باید تغافل داشته باشد، باید حواسش باشد چه زمانی حرف بزند و چه زمانی سکوت کند هم زن و هم شوهر، اگر زمان حرف زدنشان را کنترل کنند خیلی از اختلافات پیش نمی‌آید.

یادآوری عیبه‌های خودمان، تأثیر زیادی در تغافل از خطاهای همسرمان دارد. هر یک از زوجین همان طور که دارای عیوبی هستند، خوبی‌هایی نیز دارند و طبیعی است که هر یک از آنها از طرف مقابل خود انتظار داشته باشد از اشتباهات او گذشت کرده و بدیها را در مقایسه با خوبی‌ها در نظر بگیرد.

در تربیت لازم است نصیحت را به حداقل رسانید و از خطاهای جزئی و کم اهمیت فرزند صرف نظر کرد و هر ایراد جزئی را به خصوص در نوجوانان، بلافاصله مورد انتقاد و اعتراض قرار نداد، بلکه با تغافل و بزرگواری از کنار آن گذشت تا بتوان موارد مهمتر را با قاطعیت جلوگیری کرد. با به کار گرفتن این روش احساسات نوجوان با تذکرات پی در پی ما جریحه دار نمی‌شود و او از دست ما به خسته نمی‌شود و در نتیجه لجاجت و ستیزه جویی در او رشد نمی‌کند. تغافل سبب می‌شود که پرده‌ی حیای فطری در نوجوان دریده نشود و فرصت جبران برای او وجود داشته باشد.

والدین باید نسبت به تربیت فرزندان خود و در مواجهه با رفتارهای اشتباهشان از تغافل استفاده کنند و این تغافل جز با مدارا کردن در رفتار به دست نمی‌آید، مدارا، در کنش‌های ارتباطی، امری ضروری به نظر می‌رسد و قلمرو بسیار گسترده‌ای دارد؛ از معاشرت‌های ابتدائی و همزیستی‌های ساده تا روابط پیچیده میان افراد را در حوزه‌های خانوادگی، شغلی، تحصیلی و حتی سیاسی، در خود جای می‌دهد. چنین رفتاری به عنوان یک مهارت ارتباطی و به عنوان یک اصل پویا در ارتباط، اوج خردمندی فرد دانسته شده است.

واضح است که پرده‌ی دری نسبت به عیوب و خطاهای دیگران تأثیر مستقیمی بر اشاعه فساد در جامعه دارد، زیرا خطاکار پس از افشای عیب و گناهش، دچار تجری می‌شود و چون پرده‌ی حیای مردم نسبت به آبرو و حیثیت خویش را دریده ببیند، برای تداوم خطای خود مانعی مشاهده نمی‌کند، بدیهی است یکی از مهم‌ترین موانعی که انسان را از ارتکاب خطا باز میدارد حفظ آبرو و اعتبار اجتماعی خویش است. بی‌توجهی به این نکته تربیتی مهم، سبب می‌شود که فساد در جامعه اشاعه یابد.

در سطح جامعه رعایت اصل تغافل می‌تواند منشأ تحولات چشمگیری در روابط انسانی و پیوندهای اجتماعی گردد زیرا یکی از اثرات مستقیم چشم پوشی از عیوب دیگران افزایش الفت و تحبیب قلوب افراد جامعه میشود. تألیف بین انسانها موجب میشود که عواطف و احساسات منفی در جامعه و خصومتها و کینه توزی ها را کاهش میدهد و موجب تحول در پیوندهای انسانی می‌گردد.

در بخش فعالیتهای اجتماعی، مدیران هر بخش از فعالیت، می‌بایست از اصل تغافل در حل و فصل بسیاری از مشکلات و مسائل خود بهره‌گیری و استفاده نمایند. بر این اساس آنجا که نیاز به هشدار و اخطار به اشخاص باشد، از اخطار و هشدار استفاده کنند و هر جا که نیازی برای اخطار وجود ندارد تلاش نمایند تا با تغافل و چشم پوشی از خطاهای غیر مهم دیگران مشکلات را حل کنند. یقیناً اگر تغافل یکی از صفات اخلاقی مهم در اداره امور حکومتی است و سعه صدر از جمله نموده‌های رفتاری است و لازمه اینکه امور حکومتی، درست اداره شود اینست که تحمل و حوصله زیاد و گذشت و بزرگواری و ظرفیت وسیع وجود داشته باشد، کسی که سعه صدر ندارد، در اداره امور نمی‌تواند حق را حفظ کند و جز خودش را تحمل کند و عدالت را برپا نماید و خدمتگزار مردم باشد.

فهرست منابع

- قرآن کریم
- نهج البلاغه
- ۱- ابن بابويه، محمد ابن علی، من لایحضره الفقیه، قم: نشر اسلامی، ۱۳۶۳.
- ۲- ----، ----، معانی الاخبار، قم: دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۶۱.
- ۳- ----، الخصال، تهران: جاویدان، ۱۳۶۲.
- ۴- ابن شهر آشوب، رشید الدین محمد ابن علی، مناقب قم: انتشارات علام، ۱۳۷۶.
- ۵- اربلی، علی بن عیسی، کشف الغمه، تبریز: بنی هاشمی، ۱۳۸۱.
- ۶- استادی، رضا، منشور مدیران در نظام اسلامی، قم: انتشارات مسجد جمکران، ۱۳۸۸.
- ۷- اسلامی، محمد تقی، تساهل و تسامح، قم: مرکز پژوهش های اسلامی، ۱۳۸۱.
- ۸- اکبری، محمود، عیب جویی و عیب زدایی، قم: لوح محفوظ، ۱۳۸۳.
- ۹- اکبری فرد، سمیه، تغافل و نقش تربیتی آن، تهران: آثار سبز، ۱۳۹۷.
- ۱۰- انصاریان، حسین، نظام خانواده در اسلام، قم: ام ابیها، ۱۳۸۰.
- ۱۱- ایروانی، جواد، سازگاری و گذشت، مشهد: انتشارات دانشگاه رضوی، ۱۳۸۷.
- ۱۲- بندر ریگی، محمد، منجد، تهران، ایران، ۱۳۸۰.
- ۱۳- ----، المعجم الوسیط، تهران: انتشارات اسلامی، ۱۳۸۶.
- ۱۴- ترمذی، ابو عیسی محمد بن عیسی، سنن ترمذی، بیروت: دار الفکر، بی تا.
- ۱۵- تمیم آمدی، عبدالواحد بن محمد، غرر الحکم و درر الکلم، قم: انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی.
- ۱۶- حرانی، ابو محمد حسن، تحف العقول، قم: آل علی، ۱۳۷۶.
- ۱۷- حر عاملی، محمد بن حسن، وسائل الشیعه ج ۱۲، تهران: کتابفروشی اسلامی، ۱۳۶۱.
- ۱۸- خاتمی ساروی، عطیه، معیارهای روابط اجتماعی موفق از نظر قرآن، قم: مرکز نشر هاجر، ۱۳۹۶.
- ۱۹- خزاز رازی، علی بن محمد، کفایه الاثر، قم: انتشارات کتاب جمکران، ۱۳۹۲.
- ۲۰- دشتی، مصطفی، فرهنگ معارف و معاریف، تهران: موسسه فرهنگی آرایه. ۱۳۸۰.

۲۱- دلشاد تهرانی، مصطفی، آیین نامه حکومت و مدیریت در عهدنامه مالک اشتر، تهران: انتشارات دریا، ۱۳۹۴

۲۲- دهخدا، علی اکبر، لغت نامه، ج ۱ تهران: انتشارات تهران، ۱۳۸۶.

۲۳- رازی، محمد بن ابی بکر، مختارالصالح، مصر، مکتبه مصطفی الحلبي، ۱۴۱۵.

۲۴- راغب اصفهانی، حسین بن محمد، مفردات الفاظ قرآن، لبنان، دار العلم، ۱۴۱۲.

۲۵- راشد، حسین علی، فضیلت های فراموش شده، تهران: انتشارات اطلاعات، ۱۳۹۸.

۲۶- شعاری نژاد، علی اکبر، فرهنگ علوم رفتاری، تهران، امیر کبیر، ۱۳۷۵.

۲۷- شهابی، علی اکبر، تاریخ طبری، تهران: اساطیر، ۱۳۶۲.

۲۸- صدارتی، احمد، مفاهیم اساسی جامعه شناسی، تهران: انتشارات مرکز، ۱۳۷۱.

۲۹- طباطبایی، محمد حسین، سنن النبی، قم: مجهول، ۱۳۹۰.

۳۰- طبرسی، ابوعلی فضل بن حسن، مکارم الاخلاق، قم: شریف الرضی، ۱۳۷۰.

۳۱- -----، مجمع البیان فی تفسیر القرآن، ج ۵، تهران: فراهانی، ۱۳۶۰.

۳۲- طجری، علی بهرام، چشم اندازی بر جایگاه و نقش تغافل در فرآیند تربیت بانگوش اسلامی، قم: انتشارات امام خمینی، ۱۳۸۱.

۳۳- طوسی، محمد بن حسن، تهذیب الاحکام، تهران: دار الکتب العلمیه، ۱۴۱۹.

۳۴- فیروز آبادی، محمد بن یعقوب، قاموس المحيط، بیروت، دارالجمیل، ۱۴۱۵.

۳۵- قمی، عباس، کحل البصر فی سیره سید البشر، قم، انتشارات الرسول المصطفی.

۳۶- -----، سفینه البحار، مشهد: بنیاد پژوهشهای اسلامی، ۱۳۹۶.

-----، انوار البهیة، قم: انتشارات اسلامی، ۱۳۹۱

۳۷- کراجکی، محمد بن علی بن عثمان، کنز الفوائد، بیروت: دارالاضواء، ۱۴۰۵

۳۸- کریم، زهرا، پرورش دینی کودک، قم: مرکز پژوهش های اسلامی، ۱۳۸۲

۳۹- کلینی، محمد بن یعقوب، کافی، ج ۲، تهران: دار الثقلین، ۱۳۹۰.

۴۰- گلپایگانی، محمد رضا، در المنصود، قم: دارالقرآن الکریم، ۱۴۱۴.

۴۱- لثی واسطی، علی بن محمد، عیون الحکم و المواعظ، قم: دار الحدیث، ۱۳۷۶.

- ۴۲- مجلسی، محمد باقر، بحار الانوار، ج ۵۶، تهران: ناشر الاسلامی، ۱۳۸۶.
- ۴۳- محصص، مرضیه، سازگاری همسران از راه تغافل، نشریه تفسیر علوم قرآنی.
- ۴۴- محمدی ری شهری، محمد، میزان الحکمه ج ۷، قم: مؤسسه فرهنگی دارالحديث ۱۳۹۵.
- ۴۵- مسعودی، عبدالهادی، روابط اجتماعی از نظر قرآن، تهران: دارالحديث، ۱۳۹۸.
- ۴۶- مصباح یزدی، محمد تقی، اخلاق در قرآن، قم: مؤسسه پژوهشی امام خمینی، ۱۳۹۱.
- ۴۷- معین، محمد، فرهنگ فارسی معین، تهران: نامه، ۱۳۸۶.
- ۴۸- مغربی، ابوحنیفه، دعائم الاسلام، قم: آل البيت، ۱۳۸۵.
- ۴۹- مکارم شیرازی، ناصر، اخلاق در قرآن، قم: مدرسه الامام علی بن ابی طالب، ۱۳۸۴.
- ۵۰- مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، ج ۲۲، تهران: دار الکتب الاسلامیه، ۱۳۷۴.
- ۵۱- موسوی کاشمری، مهدی، غفلت، علل و آثار آن، قم: دفتر عقل، ۱۳۸۷.
- ۵۲- فاخری، علیرضا، اخلاق در خانواده، تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۳۷۸.
- ۵۳- منوچهری، عباس، اقتصاد و جامعه، تهران: مولی، ۱۳۷۴.
- ۵۴- نراقی، محمد مهدی، جامع السعادت، بیرون مؤسسه اعلمی للمطبوعات.
- ۵۵- نوری، حسین بن محمد تقی، مستدرک الوسائل، قم: آل البيت، ۱۴۰۸.
- ۵۶- واحدی نیشابوری، علی بن احمد، اسباب نزول، بیروت: دارالترجمه العلمیه، ۱۳۹۵.
- ۵۷- واسطی زبیدی، محمد مرتضی، تاج العروس من جواهر القاموس، بیروت: دار الفکر، ۱۴۱۴.
- ۵۸- هاشمی، محمود، فرهنگ فقه مطابق مذهب اهل بیت، قم: مؤسسه دایره المعارف فقه اسلامی،